

Hallittu vihreä siirtymä Pohjois-Pohjanmaalla -hanke

KH 04.09.2023 § 162

230/00.01.05/2023

VALMISTELIJA:

Utajärven Yrityspuisto Oy:n toimitusjohtaja Vuokko Paso, p. 040 632 8805

Hallittu vihreä siirtymä Pohjois-Pohjanmaalla on Pohjois-Pohjanmaan liiton JTF-ryhmähanke, jossa Raahen seudun kehitys toimii päätoteuttajana. Muut toteuttajat ovat Business Oulu, Utajärven kunta, Micropolis Ii, Haapavesi-Siikalatvan seudun kehittämiskeskus ja Naturpolis Oy.

Utajärvi on uusiutuvien vähähiilisten energiaratkaisujen vahva edelläkävijä ja osa HINKU-kuntia sitoutuessaan ilmastotavoitteisiin. Utajärvellä on käynnissä useita valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä uusien energiateknologioiden tutkimus- ja kehittämishankkeita alan johtavien yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten johdolla. Alueelle on suunniteltu yritysinvestointeja noin 500 miljoonan euron edestä. Kunta on parhaillaan kaavoittamassa uuden vähähiilisen energiantuotannon, varastoinnin ja jatkojalostuksen sekä vähähiilistä energiaa hyödyntävän uuden yritystoiminnan tarpeisiin noin 300 ha teollisuusalueen, jonka läheisyydessä on Kajaani-Oulu junarata, valtatie sekä 400kV kantaverkkolinja.

Uusiutuvan energian ja kiertotalouden kaavoittamisen ja mahdollistamisen on jo huomattu olevan tärkeä osa kunnan kaavoituksessa. Reunaehdot kuntien maankäyttöön ovat tarpeen uusiutuvien energiahankkeiden maankäytössä. Tavoitteena on saada investointeja maailmalta myös Utajärven alueelle, esitteet ja ohjeet kuntiin maankäytöstä ja investoijien sijoittumisesta alueelle, sekä alueen hyötyminen energian jatkojalostuksesta. Hankkeessa vahvistetaan yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaalla ja lisätään tunnettuutta alueiden vahvuuksista. Tavoitteena on turvata alueen työllisyyttä ja kestävää aluekehitystä.

Koko hankkeen budjetti ei ole vielä täsmentynyt, mutta arvio on n. 1 milj €.

Hankkeen työpaketit:

TP 1 Vihreän siirtymän hankkeiden koordinointi Pohjois-Pohjanmaalla

Työpaketin tärkein tehtävä on pitää Pohjois-Pohjanmaalla toteutettavat hankkeet tietoisina toistensa suunnitelmista, toteutuksista ja hankeorganisaatioiden tulevista kehitystarpeista. Eurooppaan on lyhyellä aikavälillä syntynyt paljon paikallisia vihreän siirtymän projekteja, investointeja ja nk. vetylaaksoja. Vetylaaksot sijaitsevat tyypillisesti maantieteellisesti rajatulla alueella ja niissä on useita vetytaloutta mahdollistavia jo olemassa olevia piirteitä. Both2nia ry luo luonnollisen yhteistyöfoorumia pitää yhteyksiä Suomen ja muun Euroopan vetyprojekteihin ja -laaksoihin.

TP 2 Alueen yritykset energiamurroksen rakentajina

Konkreettiset ja ilmaston kannalta vaikuttavat toimenpiteet vihreässä siirtymässä tullaan tekemään alueella vaikuttavissa yrityksissä. Sen vuoksi mahdollisimman moneen arvoketjun eri vaiheeseen olisi löydettävä maakunnassa toimiva tai toimintaa aloittava yritys. Itse vihreän teknologian yritys kentästä löytyy osaamista ja potentiaalia mm. konepajateollisuudessa, suunnittelutoimistoissa ja ICT sektorilla. Hanke kartoittaa vetyliiketoiminnasta kiinnostuneita yrityksiä ja antaa niille tukea mm. yhteistyökumppanien ja asiakkuuksien hankkimisessa. Oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö on avainasemassa, kun luodaan alueellisesti vaikuttavia ekosysteemejä.

TP3 Paikalliset vihreän siirtymän keskittymät ja investoinnit

Työpaketissa haetaan maakunnan alueelta vahvuuksia ja tulevia energiaratkaisujen keskittymiä. Tällaisia kehitystä mahdollistavia tekijöitä on mm. liikenteen solmukohtat, satamat, off-shore tuulipuistojen läheisyys, suunniteltu Perämeren ympäri menevä vetyputki, raskaan teollisuuden alueet, bioperäiset CO₂-lähteet sekä uusiutuvan energian tuotantoalueet ja sähköverkkojen liityntäpaikat. Kukin osatoteuttaja voi viedä työpaketin puitteissa eteenpäin oman alueensa keskittymien kehittämistä. Nämä keskittymät muodostavat perustan maakunnan laajuiselle hankesalkulle.

TP 4 Energiamurros ja maankäyttö

Yhtenä merkittävimmistä pullonkauloista on sopivan paikan löytäminen laitoksille, koska ne vaativat paljon tilaa ja niille on paljon muita toiminnan kannalta välttämättömiä erityisvaatimuksia. Kansallinen vetyverkosto on tehnyt asiantilan parantamiseksi valtakunnan tasolla pohjatyötä mm. ELY:n kanssa yhteistyössä menettelykäsikirjan uusiutuvan energian lupamenettelystä. Maankäyttöön liittyy vahvasti myös myös investointinäkökulma, satamien maankäyttö ja Gasgridin suunnitellussa oleva vetyputki (hydrogen backbone).

TP 5 Hankehallinto ja viestintä

Jokainen osatoteuttaja vastaa omasta maksatuksestaan. Muutoin Raahen seudun kehitys vastaa hankkeen hallinnosta ja TP:n eli yleiskoordinaation sekä siihen liittyvien toimintojen viestinnästä.

Utajärven kunnan osuus hankkeessa painottuu työpaketteihin 3 ja 4 jonka tavoitteet alueellisesti ovat seuraavat:

Utajärven seudulla kartoitetaan vihreän siirtymän suunnitelmien vaikutus alueen kasvumahdollisuuksiin. Tarve on yhteistyöverkoston ja sijoittajien kartoittaminen. Kattava esittelymateriaali investointimahdollisuuksista. Muun muassa Vierivoima -konsepti on merkittäviä vähähiilisen toimintaympäristöjen kehittämisessä. Invest in toiminnan vahvistaminen ja resursointi alueella. Lisäksi osallistumme työpaketteihin 1 ja 2; TP 1 koordinaation kanssa yhteistyössä tiekartan osalta valmistelu. Hankkeen aikana myös vierailaan paikallisissa yrityksissä yhteistyössä työpakettien 1 ja 2 kanssa tukien tiedonsiirtoa alueiden välillä ja toimivien toimintatapojen jakamiseksi.

Mikäli hanke saa rahoituksen, se käynnistyy 1.1.2024 ja päättyy 30.9.2025 Utajärven osalta. Hankkeen kokonaisbudjetti on Utajärven kunnan osalta 148 692 euroa, josta kunnan kuntaosuus on 29 739 euroa (20 %) jakautuen vuosille 2024-2025. Tämän lisäksi hankkeeseen osallistuvat kunnat korvaavat Raahelle 2000 euroa/ vuosi

hankkeen koordinaatiosta.

KUNNANJOHTAJA:

Kunnanhallitus päättää hyväksyä Utajärven kunnan kuntarahoitusosuuden yllä mainitun budjetin mukaisesti ehdollisena siten, että hankkeeseen osallistutaan, jos valtuusto myöntää siihen määrärahan talousarviossa ja hankerahoitus hankkeelle saadaan.

PÄÄTÖS:

Hyväksyttiin.